

Kuulo- ja viittomakielialan järjestöjen lasten eduskuntavaaliteesit

Kuulovammaisten ja viittomakielisten lasten ja nuorten yksilöllisiin tarpeisiin on vastattava sote-palveluissa sekä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa

Tavoite 1: Kuulovammaisten lasten ja nuorten osallisuus päätöksenteossa on varmistettava

- YK:n vammaisyleissopimuksen 7 artiklan 3 kappaleen mukaisesti vammaisilla lapsilla on oikeus vapaasti ilmaista näkemyksensä kaikissa heihin vaikuttavissa asioissa. Lapsia ja nuoria on kuultava heitä koskevassa päätöksenteossa
- Kuulovammaisia lapsia ja nuoria edustavat järjestöt tulee ottaa mukaan päätöksentekoon hallituskaudella 2023-2027 YK:n vammaisopimuksen velvoitteiden mukaisesti.
- Kuulo- ja viittomakielialan järjestöjen toimintaedellytykset ja resurssit tulee turvata.
- Lapsivaikutusten arviointia päätöksenteossa on kehitettävä sekä selvitettävä lapsibudjetoinnin mahdollisuus hyvinvointialueilla.

Tavoite 2: Lasten ja nuorten sote -palvelujen yhdenvertaisuuden toteutumista tulee valvoa

- Sote-uudistuksessa tulee panostaa rakennemuutoksen jälkeen sote-palvelujen sisällöllisiin uudistuksiin. Hyvinvointialueilla tulee varmistaa riittävät resurssit kuulovammaisten lasten ja nuorten kuulonkuntoutuksen järjestämiseen ja kehittämiseen lasta ja nuorta lähellä.
- Kuulovammaisten lasten vanhemmille annettavaan ensitietoon tulee panostaa tekeillä olevan Käypä hoito-suosituksen mukaisesti.
- Kuulovammaisten lasten ja nuorten kuulonkuntoutuksen palveluissa tulee ottaa huomioon valtakunnalliset ohjeistukset kuntoutukseen ohjautumisesta sekä apuvälineiden luovutusperusteista.
- Jokaisella hyvinvointialueella tulee olla kuulovammaisten lasten ja nuorten kuntoutusohjaaja.
- Kuulovammaisten lasten puheterapiaan suunnattuja resursseja on lisättävä.
- Uuden vammaispalvelulain sisällöllisten uudistusten toimeenpanoon tulee panostaa.

Tavoite 3: Kuulovammaisten lasten ja nuorten palveluketjujen on oltava integroituja

- Hallituskaudella 2023-2027 tulee panostaa palveluohjauksen kehittämiseen.
- Hyvinvointialueiden sote-palvelujen tulee toimia saumattomasti Kelan, varhaiskasvatuksen ja opetustoimen palvelujen kanssa.
- Hyvinvointialueiden tulee tehdä yhteistyötä lasten ja nuorten kuulonkuntoutuksessa kuntoutuksen laadun takaamiseksi.
- Viittomakielen ja kommunikaatiomenetelmien opetuksen laadun ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi on perustettava valtakunnallinen osaamiskeskus, jolla on osaamista kuulovammaisten lasten ja nuorten kieleen ja kommunikaatioon liittyvistä yksilöllisistä tarpeista. Osaamiskeskuksen on tehtävä yhteistyötä oppimis- ja ohjauskeskus Valterin kanssa.
- Järjestöjen tarjoama vertaistuki ja toiminta tukee kuulovammaisen lapsen ja nuoren kehitystä. Vertaistuki ja -toiminta on integroitava palveluketjuihin mukaan.

Tavoite 4: Kuulonkuntoutuksen ja kuulovammaisten sote-palvelujen tulee tukea kuulovammaisen lapsen ja nuoren kaksikielisyyttä

- Kuulovammaisen lapsen vanhemmille tulee tarjota puolueetonta ja yhdenvertaista tietoa ja palveluja, jotka tukevat kuulonkuntoutusta ja kielen kehitystä. Perheille on kerrottava kaksikielisyyden mahdollisuuksista. Kaksikielisyyden kehitys tarvitsee riittävää puhutun ja viitotun kielen tukea ja syötöstä.

Taustaa:

Kaikki edellä olevat tavoitteet pohjautuvat siihen, että *kuulovammaisen lapsen vanhemmat saavat riittävästi tietoa kuntoutusmuodoista ja -tavoista sekä kielen kehityksestä*. Lapsen tulee saada tarvitsemansa yksilöllinen tuki ja apuvälineet varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen.

Kuulovammaiselle lapselle on tarjottava kaikki käytettävissä olevat vaihtoehdot oppia kieltä heti kuulovamman toteamisen jälkeen. Vanhempien on tärkeää saada tietoa kaksikielisyydestä ja viittomakielen hyödyistä lapsen kehityksen kannalta YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimuksen periaatteiden mukaisesti.

Kuulovammaiset lapset ovat hyvin heterogeeninen ryhmä. Kuulovammaisten lasten avuntarpeet ovat yksilöllisiä ja heidän tarvitsemansa kuntoutuksen muodot erilaisia. Tulevien hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä tulee olla riittävä asiantuntemus ja erityisesti laaja kulttuurillinen ymmärrys ja avoin suhtautuminen moninaisuuteen.

Kuulovammaisten lasten ja nuorten käyttämät apuvälineet ovat yksilöllisiin tarpeisiin vastaavia kuulon apuvälineitä ja muita laitteita. Perheillä on kuitenkin kokemuksia, että lapselle ei ole välttämättä tarjottu kaikkia lapsen tarvitsemia apuvälineitä. Apuvälineiden lisäksi lapset ja nuoret tarvitsevat puheterapiaa ja muita kuntoutuksen palveluja, kuten Kelan kuntoutusta. Tällä hetkellä kuulovammaisten lasten ja nuorten kuulonkuntoutuksessa on resurssipulaa, mm. puheterapiasta ja kuntoutusohjauksesta. Perheille on säilytetty liian suuri vastuu lasten ja nuorten kuntoutusprosessissa.

Osa kuulovammaisista lapsista pärjää yksinomaan puhutulla kielellä ja toiset kommunikoivat viittomakielellä. Jotkut käyttävät sujuvasti molempia kieliä. Kuulovammaiselle lapselle on varhaislapsuudesta lähtien tarjottava kaikki vaihtoehdot kielen omaksumiselle. Hyvinvointialueiden ammattilaisilla on kielen omaksumisen tukemisessa suuri rooli ja vastuu. Kuulovammaiselle lapselle on tarjottava mahdollisuus omaksua puhutun kielen lisäksi viittomakieltä. Kaksikielisyyys toimii resurssina, jonka avulla yhteiskuntaan osallistuminen vahvistuu ja joka mahdollistaa lapselle oikeuden valita käyttämänsä kielen tilanteen mukaan.

Kaksikielisyyys mahdollistaa lapselle oikeuden valita käyttämänsä kielen.

- YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta kieleen, ja sisältää myös viittomakielen ja muut ei-puhutun kielen muodot.
- YK:n vammaisyleissopimuksen artikla 26 kuntoutuksesta korostaa, että on tärkeää aloittaa kuntoutuspalvelut mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sopimusosapuolten tulee taata kuntoutuksen ammattihenkilöiden osaaminen ja edistää apuvälineiden saatavuutta, niiden tuntemusta ja käyttöä. Lisäksi tulee varmistaa osallisuutta tukevien kuntoutuspalvelujen saatavuus.
- YK:n lasten oikeuksien sopimuksen artikla 23 painottaa vammaisen lapsen erityistarpeiden huomioimista. Tämä tarkoittaa myös kuulovammaisen lapsen kohdalla oikeutta tarvittaessa viittomakielen, tukiviittomien tai jonkin muun vastaavan menetelmän oppimiseen.
- Lapsella on oikeus saada tietoa itseään koskevista asioista, kertoa mielipiteensä ja vaikuttaa niihin – olla osallinen ja osallistua. Kuulluksi tuleminen edellyttää, että lapsi saa häntä koskevassa asiassa tietoa ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti.

Lisätietoja:

Kuuloliitto, <https://www.kuuloliitto.fi/>, anniina.lavikainen@kuuloliitto.fi

Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry, <https://www.klvi.fi/>, sari.suokas@klvi.fi

Kuurojen Liitto, <https://kuurojenliitto.fi/>, annika.aalto@kuurojenliitto.fi

Kuurojen Palvelusäätiö, <https://kpsaatio.fi/>, anu.juvonen@kpsaatio.fi

LapCI ry, <https://lapci.fi/>, janet.grundstrom@lapci.fi

Suomen Kuurosokeat ry, <https://kuurosokeat.fi/>, riitta.lahtinen@kuurosokeat.fi